

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

คำถามสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

คำถามสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

1. ท่านมีความเห็นอย่างไรที่การเมืองการปกครอง เข้ามามีบทบาทต่อวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวกะเหรี่ยง
2. ท่านมีความเห็นอย่างไรที่วัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวกะเหรี่ยง อาจจะมีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงไป เมื่อระบบการเมืองการปกครองไทยเข้ามามีบทบาทมากขึ้น
3. ท่านมีความเห็นอย่างไร โดยปกติกะเหรี่ยงมีระเบียบกติกากฎการปฏิบัติ เพื่อควบคุมให้กลุ่มชาวกะเหรี่ยงอยู่ในกรอบของกติกากฎการเมื่อทำผิดกติกาของสังคม จะถูกลงโทษ แต่เมื่อการเมืองการปกครองไทยเข้ามามีบทบาทกติกากฎการเดิมใช้ไม่ได้
4. ท่านมีความเห็นอย่างไร เมื่อปัจจัยด้านสังคมและบุคคลถูกปรับเปลี่ยนโดยการเมืองการปกครองไทย
5. ท่านมีความเห็นอย่างไร เมื่อปัจจัยด้านเศรษฐกิจ มาเปลี่ยนแปลงระบบวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวกะเหรี่ยง
6. ท่านมีความเห็นอย่างไร เมื่อระบบราชการของไทย เข้ามามีบทบาทกับความเป็นอยู่ของชาวกะเหรี่ยง
7. ท่านมีความเห็นอย่างไร เมื่อระบบราชการของไทย เข้ามามีบทบาทต่อการศึกษาศูนย์ใหม่
8. ท่านมีความเห็นอย่างไร เมื่อระบบกฎหมายของไทย เข้ามามีบทบาทต่อความเป็นอยู่ของชาวกะเหรี่ยง
9. ท่านมีความเห็นอย่างไร ต่อระบบราชการและกฎหมายไทย เข้ามารวบรวมความเป็นอยู่ของชาวกะเหรี่ยง
10. ท่านมีความเห็นอย่างไร ที่กฎหมายรัฐธรรมนูญ (หรือกฎหมายเลือกตั้งของไทย) ที่กำหนดให้ มีการเลือกตั้งในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับประเทศ และระดับท้องถิ่น ที่ท่านต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

ภาคผนวก ข

รายชื่อกลุ่มตัวอย่างที่สัมภาษณ์

รายชื่อกลุ่มตัวอย่างที่สัมภาษณ์

1. นาย เวียจะโพ่ คลองวะ
อดีตกำนัน ตำบลแก่นมะกรูด
2. นายอ้วน คลองวะ
กำนันตำบลแก่นมะกรูด
3. นายจะอี เป็ง
ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 2 ตำบลแก่นมะกรูด
4. นายบุญช่วย น้ำพุ
ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 3 ตำบลแก่นมะกรูด
5. นายแหลมทอง มองเชิง
ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 4 ตำบลแก่นมะกรูด
6. พระอาจารย์ต่าย ยสินธโร
เจ้าอาวาส สำนักสงฆ์ตำบลแก่นมะกรูด
7. พระ สมชัย โชติวิโร
พระลูกวัด สำนักสงฆ์แก่นมะกรูด
8. นายวินัย กริ่งไกร
ปราชญ์ชาวบ้าน ราษฎรหมู่ที่ 4 ตำบลแก่นมะกรูด
9. นาย ดำรงพล เชียวโว
ครูประจำโรงเรียนบ้านใหม่ คลองอ้งวะ ตำบลแก่นมะกรูด
10. นายตี๋ ภักไกร
ครูประจำโรงเรียนบ้านใหม่ ตำบลแก่นมะกรูด
11. นาย วันนพ ขอสุข
ราษฎรหมู่ที่ 3 ตำบลแก่นมะกรูด
12. นาย สหะ กริ่งไกร
ราษฎรหมู่ที่ 4 ตำบลแก่นมะกรูด

ภาคผนวก ค

คำสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างโดยละเอียด

คำสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างโดยละเอียด

คำสัมภาษณ์นาย เวียจะโพ คลองวะ อดีตกำนัน ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรที่การเมืองการปกครองไทยเข้ามามีบทบาทต่อวิถีชีวิตดั้งเดิมของกะเหรี่ยง

ตอบ : มีทั้งข้อดีข้อเสีย ข้อดีคือการคมนาคมดี การศึกษาดีขึ้น ส่วนที่ไม่ดีคือชีวิตต้องเปลี่ยนจากเดิมหน้ามือเป็นหลังมือทำให้ชีวิตดูเดิมๆ ไม่ได้ ค่าใช้จ่ายประจำวันสูงขึ้น การศึกษาต้องใช้เงิน การศึกษาภาคบังคับต้องใช้เงินมาก การหาเงินในที่นี้ก็ลำบาก รัฐบาลบังคับให้มีความรู้ต้องลงทุนสูง ทำให้ต้องมีการทำผิดกฎหมายด้วยการบุกรุกทำลายป่าเพิ่มขึ้น เป็นปัญหาต่อการดำรงชีวิต การปรับตัวต้องมีมากขึ้น สำหรับพื้นที่นี้ไม่มีการขายที่ดินให้กับนายทุนโดยชาวบ้านมีการตั้งกฎห้ามขายที่ดิน ห้ามขายเนื้อและซากสัตว์ป่า เรื่องการศึกษาถ้าส่งลูกเรียนถึงปริญญาตรีจะต้องใช้เงินมาก

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรที่วัฒนธรรมดั้งเดิมของกะเหรี่ยงอาจมีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงเมื่อระบบการเมืองการปกครองไทยเข้ามามีบทบาทมากขึ้น

ตอบ : ไม่ได้ทั้งของเดิม ของใหม่ก็รับเข้ามาอะไรมีความสำคัญก็อนุรักษ์ไว้ เช่นการผูกข้อมือค้ายเหลือง ค้ายแดง บางอย่างรักษาไว้ยากเช่นการดื่มสุราซึ่งขัดกับประเพณีของค้ายเหลืองอย่างแรง

ประเพณีของค้ายเหลืองที่สำคัญคือ ไม่ดื่มเหล้า ไม่เลี้ยงไก่ หมู มีการรักษาไว้ได้บางหมู่บ้านเช่นบ้านเจ้าวัด การเมืองการปกครองเข้ามามีบทบาททำให้วัฒนธรรมบางอย่างหายไป เช่นการแต่งตัวของนักเรียนไม่ได้ใส่ชุดพื้นเมืองทางโรงเรียนให้ใส่ชุดพื้นเมืองอาทิตย์ละครั้ง แค่นั้น

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรโดยปกติกะเหรี่ยงมีระเบียบกติกาปฏิบัติเพื่อควบคุมให้กะเหรี่ยงอยู่ในกรอบกติกาเมื่อทำผิดกติกาของสังคมจะถูกลงโทษแต่เมื่อการเมืองการปกครองไทยเข้ามามีบทบาทกติกาเดิมใช้ไม่ได้

ตอบ : ระเบียบกติกาบางครั้งมีการทิ้งกติกาเดิมบ้าง บางอย่างใช้กติกาเดิม เช่นการปรับค่าสินไหมตามประเพณีเดิมเมื่อไม่มีการยอมรับมีการสาปแช่งบ้าง อาจไม่มีการขึ้นโรงขึ้นศาล

เมื่อมีการทำผิดกติกาหนัก มีการขึ้นผู้ใหญ่ ให้ผู้ใหญ่ไต่เถียง ปรับ หรือสาปแช่งถ้าไม่มี
กำนันผู้ใหญ่บ้านจัดการ ก็ให้เจ้าวัดหรือผู้อาวุโสจัดการแทนในเรื่องของการเจรจาไต่เถียง
บางครั้งมีการสาบาน คิดว่าการสาปแช่งรุนแรงกว่าโทษอย่างอื่น

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไร เมื่อปัจจัยด้านบุคคลและสังคมถูกรับเปลี่ยนโดยการเมือง
การปกครองไทย

ตอบ : คิดว่าไม่มีปัญหาอะไร

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรเมื่อปัจจัยด้านเศรษฐกิจ มาเปลี่ยนแปลงระบบวัฒนธรรม
ดั้งเดิมของกะเหรี่ยง

ตอบ : ไฟฟ้า ถนนเข้ามาทำให้มีการกระทบทางไม่ดีมากทำให้ใจไม่สงบ มีหนี้สินมาก
ต้องดิ้นรนสูงความต้องการมากขึ้น ความเสี่ยงมากขึ้น กระทั่งสิ่งแวดล้อมจากสารเคมี อายุสั้นลงมี
การเปลี่ยนการเกษตรเป็นเกษตรเคมี

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรเมื่อระบบราชการของไทยเข้ามามีบทบาทกับความเป็นอยู่
ของกะเหรี่ยง

ตอบ : ระบบราชการไทยเข้ามามีบทบาทกับความเป็นอยู่ของชาวกะเหรี่ยง การใช้ชีวิต
แบบดั้งเดิมเช่นการล่าสัตว์ทำไม่ได้ กระทั่งกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ ก็มีข้อดีกับสัตว์ป่า แต่ชาวบ้านอยู่
ยากขึ้นเพราะชีวิตเดิมเกี่ยวข้องกับป่ามาตลอด

การส่งเสริมทางการเกษตรกับการส่งเสริมทางอนามัยทำให้ชีวิตดีขึ้น เจ้าหน้าที่ตำรวจ ทหาร ป่าไม้
ไม่อะลุ่มอล่วยกับชาวบ้าน กฎหมายไม่ศักดิ์สิทธิ์กับคนบางพวก

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรที่ระบบราชการของไทยเข้ามามีบทบาทต่อการศึกษ
สมัยใหม่

ตอบ: ต้องมีค่าใช้จ่ายสูงขึ้น การดิ้นรนมากขึ้นต้องมีการปรับตัวมาก แต่ก็มีข้อดีคือทำให้มี
ความรู้มีการงานที่ดีขึ้น

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรเมื่อระบบกฎหมายของไทยเข้ามาควบคุมความเป็นอยู่ของ
ชาวกะเหรี่ยง

ตอบ : กฎหมายเข้ามาควบคุมความเป็นอยู่ บางครั้งควรมีการอนุโลมให้ชาวบ้านบ้าง

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรต่อระบบราชการและกฎหมายของไทยเข้ามามีบทบาทต่อ
ความเป็นอยู่ของชาวกะเหรี่ยง

ตอบ : .....

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรที่กฎหมายรัฐธรรมนูญ(หรือกฎหมายการปกครองไทย) ที่กำหนดให้มีการเลือกตั้งในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับประเทศที่ท่านต้องปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

ตอบ : คิดว่าเป็นเรื่องดี ไม่ว่าเผ่าไหนถ้ามีสิทธิเลือกตั้งเป็นการดีไม่มีผลกระทบทางไม่ดี ถึงจะมีการซื้อเสียงบ้าง แต่คิดว่าดีที่เรามีสิทธิเท่าคนอื่น

คำสัมภาษณ์ นายจื่อ เบ้ง ผู้ใหญ่บ้านหมู่สอง ตำบลแก่นมะกรูด

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรที่การเมืองการปกครองไทยเข้ามามีบทบาทต่อวิถีชีวิตดั้งเดิมของกะเหรี่ยง

ตอบ : มีความยุ่งยากมากขึ้น ไม่ได้ใช้ชีวิตอิสระแบบเดิมและมีหนี้สินมากขึ้นถึงแม้จะมีความสะดวกสบายแต่คิดว่าชีวิตแบบเดิมดีกว่า

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรที่วัฒนธรรมดั้งเดิมของกะเหรี่ยงอาจมีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงเมื่อระบบการเมืองการปกครองไทยเข้ามามีบทบาทมากขึ้น

ตอบ : การเรียนการสอน แต่เดิมทำกันในวัด ไม่มีโรงเรียนเดี๋ยวนี้ต้องไปโรงเรียนประเพณีเดิมๆ หายไปเด็กๆ แทบไม่รู้ภาษากะเหรี่ยง หนังสือกะเหรี่ยงไม่มีใครรู้เลย มีการฟื้นฟูภาษาพูดภาษาเขียนบ้างในโรงเรียนคิดว่าเป็นเรื่องดีทำให้เด็กรุ่นใหม่ยังคงวัฒนธรรมดั้งเดิมไว้ได้บ้าง

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรโดยปกติกะเหรี่ยงมีระเบียบกติกาศักดิ์ปฏิบัติเพื่อควบคุมให้กะเหรี่ยงอยู่ในกรอบกติกาเมื่อทำผิดกติกาของสังคมจะถูกลงโทษแต่เมื่อการเมืองการปกครองไทยเข้ามามีบทบาทกติกาเดิมใช้ไม่ได้

ตอบ : ไม่เข้าใจกติกาเดิมมากนัก แต่ก็คิดว่ากฎหมายกับกติกาเดิมใช้ควบคู่กันได้บางครั้งไม่ขัดกัน กติกาเดิมที่ยังใช้อยู่คือห้ามขายเหล้า ห้ามยิงปืนก็ยังใช้อยู่ มีการแอบขายบ้าง การเล่นการพนันก็มีการห้ามด้วย

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไร เมื่อปัจจัยด้านบุคคลและสังคมถูกรับเปลี่ยนโดยการเมืองการปกครองไทย

ตอบ : ทำให้การใช้ชีวิตยากขึ้นขาดความเป็นอิสระ

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรเมื่อปัจจัยด้านเศรษฐกิจ มาเปลี่ยนแปลงระบบวัฒนธรรมดั้งเดิมของกะเหรี่ยง

ตอบ : ทำให้เหนื่อยมากขึ้น ร่างกายไม่แข็งแรงเพราะใช้ยาฆ่าหญ้า ปุ๋ยเคมี ถ้าไม่ใช้ ทำให้การเกษตรไม่ดี มีการซื้อรถ ปลูกร้านสมัยใหม่ เหนื่อยมาก คิดว่าการใช้ชีวิตแบบเดิมดีกว่า สงบสุขกว่า

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรเมื่อระบบราชการของไทยเข้ามามีบทบาทกับความเป็นอยู่ของกะเหรี่ยง

ตอบ : ทำให้เกิดหนี้สินมาก ไม่ได้ใช้ชีวิตแบบเดิม ไม่มีอิสระต้องทำงานใช้หนี้ ไม่ได้มีส่วนดีกับการใช้ชีวิตเสมอไป กลับทำให้หนี้เยอะมาก หนี้มาก

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรที่ระบบราชการของไทยเข้ามามีบทบาทต่อการศึกษาสมัยใหม่

ตอบ : การศึกษาเข้ามาเป็นเรื่องที่ดี ทำให้มีความรู้ทันสมัย ท่านคน

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรเมื่อระบบกฎหมายของไทยเข้ามาควบคุมความเป็นอยู่ของชาวกะเหรี่ยง

ตอบ : บางอย่างดี เพราะบางเรื่องสมัยนี้ควบคุมกันเองไม่ได้แล้วต้องพึ่งกฎหมายบ้านเมือง

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรต่อระบบราชการและกฎหมายของไทยเข้ามามีบทบาทต่อความเป็นอยู่ของชาวกะเหรี่ยง

ตอบ :

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรที่กฎหมายรัฐธรรมนูญ(หรือกฎหมายการปกครองไทย) ที่กำหนดให้มีการเลือกตั้งในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับประเทศที่ท่านต้องปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

ตอบ : คิดว่าการมีสิทธิเลือกตั้งดีในทุกระดับ ถ้ามีการเลือกตั้งผ่านชาวบ้านทุกคน แต่การเลือกตั้งบางอย่างที่ใช้ตัวแทนชาวบ้านเข้าไปเลือกแทนคิดว่าไม่ดี

คำสัมภาษณ์ นายอ้วน คลองวะ กำนันตำบลแก่นมะกรูด

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรที่การเมืองการปกครองไทยเข้ามามีบทบาทต่อวิถีชีวิตดั้งเดิมของกะเหรี่ยง

ตอบ : วิถีชีวิตเปลี่ยนไปบ้าง จากการใช้ชีวิตเรียบง่าย ต้องดิ้นรนมากขึ้น และปรับตัวตามนโยบายของรัฐบาล

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรที่วัฒนธรรมดั้งเดิมของกะเหรี่ยงอาจมีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงเมื่อระบบการเมืองการปกครองไทยเข้ามามีบทบาทมากขึ้น

ตอบ : การแต่งตัว และอื่นๆ เกือบหมดไป เริ่มจากการแต่งชุดไปโรงเรียน การตัดผมสมัยก่อนกะเหรี่ยงต้องไว้ผมยาว แต่ทางโรงเรียนให้ตัดผม ทำให้วัฒนธรรมต่างๆ หายไป

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรโดยปกติกะเหรี่ยงมีระเบียบกติกาศักดิ์สิทธิ์เพื่อควบคุมให้กะเหรี่ยงอยู่ในกรอบกติกาเมื่อทำผิดกติกาของสังคมจะถูกลงโทษแต่เมื่อการเมืองการปกครองไทยเข้ามามีบทบาทกติกาเดิมใช้ไม่ได้

ตอบ : สมัยก่อนเมื่อมีการทำผิด จะมีความกลัวเรื่องการสาปแช่ง สมัยก่อนยังห่างไกลจากกฎหมายจึงมีการใช้กติกาชุมชน สมัยนี้กฎหมายเข้ามาควบคุมหมดแล้ว แต่ถ้ายังมีการเจรจากันได้ก็ยังใช้กันอยู่บ้างเกี่ยวกับกติกาเดิม

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไร เมื่อปัจจัยด้านบุคคลและสังคมถูกรับเปลี่ยนโดยการเมืองการปกครองไทย

ตอบ : เป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ที่สังคมถูกรับเปลี่ยนโดยการเมืองการปกครองจำเป็นต้องยอมรับสภาพถึงแม้ว่าบางครั้งต้องเดือดร้อนบ้าง

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรเมื่อปัจจัยด้านเศรษฐกิจ มาเปลี่ยนแปลงระบบวัฒนธรรมดั้งเดิมของกะเหรี่ยง

ตอบ : มีการใช้เครื่องทุนแรง และสารเคมีมากขึ้น ต้องขยันมากขึ้นเพื่อให้ทันกัน

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรเมื่อระบบราชการของไทยเข้ามามีบทบาทกับความเป็นอยู่ของกะเหรี่ยง

ตอบ : บางเรื่องรับได้ บางเรื่องรับไม่ได้บางครั้งรัฐบาลเข้ามาส่งเสริมการผลิต แต่ไม่มีตลาดรองรับและส่วนมากไม่ตรงกับวิถีชีวิตเดิม ซึ่งเรียบง่าย

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรที่ระบบราชการของไทยเข้ามามีบทบาทต่อการศึกษาศูนย์ใหม่

ตอบ : เห็นว่าเป็นเรื่องดี เพราะเป็นเรื่องจำเป็นต่อชีวิต ที่ต้องตามโลกให้ทัน และสามารถปรับใช้กับชีวิตประจำวันได้

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรเมื่อระบบกฎหมายของไทยเข้ามาควบคุมความเป็นอยู่ของชาวกะเหรี่ยง

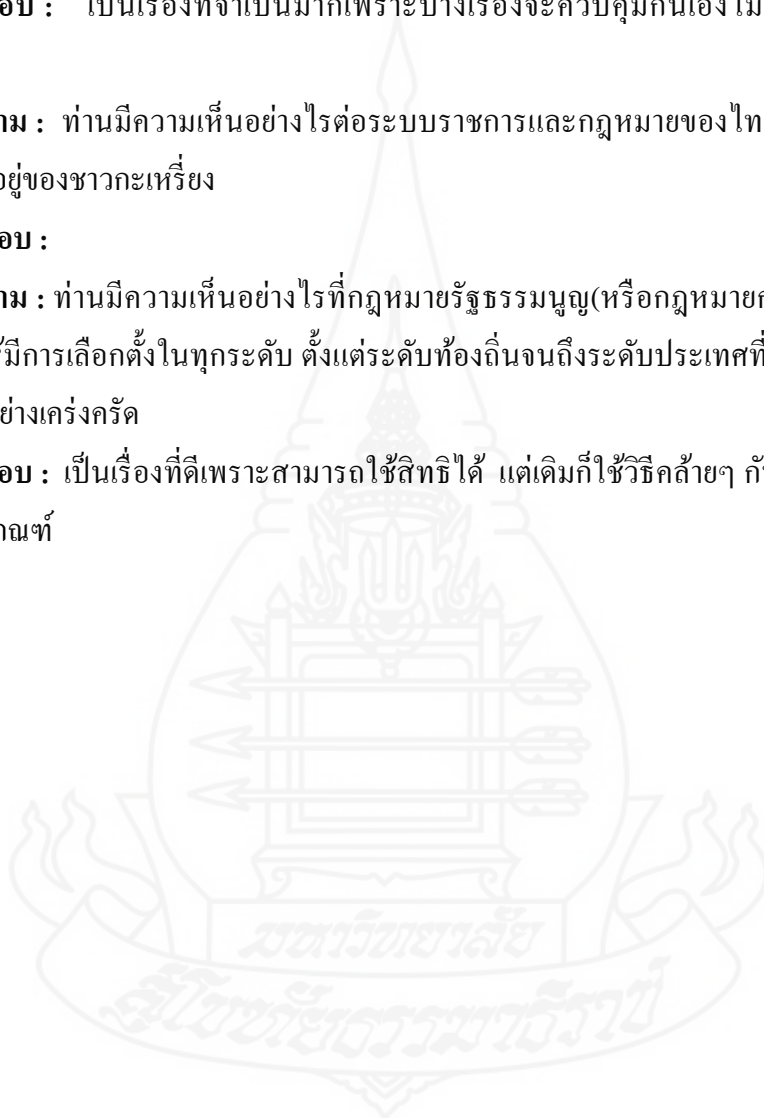
ตอบ : เป็นเรื่องที่จำเป็นมากเพราะบางเรื่องจะควบคุมกันเองไม่ได้ต้องพึ่งกฎหมายบ้านเมือง

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรต่อระบบราชการและกฎหมายของไทยเข้ามามีบทบาทต่อความเป็นอยู่ของชาวกะเหรี่ยง

ตอบ :

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรที่กฎหมายรัฐธรรมนูญ(หรือกฎหมายการปกครองไทย) ที่กำหนดให้มีการเลือกตั้งในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับประเทศที่ท่านต้องปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

ตอบ : เป็นเรื่องที่ดีเพราะสามารถใช้สิทธิได้ แต่เดิมก็ใช้วิธีคล้ายๆ กันนี้คือ ใช้เสียงส่วนใหญ่เป็นเกณฑ์

คำสัมภาษณ์ นายตี๋ ภักีครุ ครูประจำโรงเรียนบ้านใหม่คลองอ้งวะ

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรที่การเมืองการปกครองไทยเข้ามามีบทบาทต่อวิถีชีวิตดั้งเดิมของกะเหรี่ยง

ตอบ : วิถีชีวิตเปลี่ยนไปมาก จากการทำกินในครัวเรือน เป็นการทำการค้า มีการศึกษาเข้ามามีบทบาทสำคัญของชีวิต การแข่งขันเพิ่มขึ้น การเปลี่ยนแปลงต่างๆ เร็วมาก ทั้งทางด้านจารีตประเพณี วัฒนธรรมการแต่งกายและความเป็นอยู่ การทอดผ้าปันผ้าหายไ้จากวิถีชีวิตกะเหรี่ยง

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรที่วัฒนธรรมดั้งเดิมของกะเหรี่ยงอาจมีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงเมื่อระบบการเมืองการปกครองไทยเข้ามามีบทบาทมากขึ้น

ตอบ : สมัยก่อนการปกครองใช้การขึ้นผู้ใหญ่ หรือผู้อาวุโสในกลุ่มเป็นผู้นำและตัดสินความ คดีต่างๆ ช่วงหลังทางการเข้ามามีบทบาทแทนเป็นส่วนใหญ่

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรโดยปกติกะเหรี่ยงมีระเบียบกติกาปฏิบัติเพื่อควบคุมให้กะเหรี่ยงอยู่ในกรอบกติกาเมื่อทำผิดกติกาของสังคมจะถูกลงโทษแต่เมื่อการเมืองการปกครองไทยเข้ามามีบทบาทกติกาเดิมใช้ไม่ได้

ตอบ : การผิดถูกผิดเมื่สมัยก่อนมีโทษต้องถูกขับออกจากหมู่บ้าน สามถึงห้าปี หรือถ้าฝ่ายชายต้องการภรรยาคืนในกรณีภรรยาหนีจะต้องซื้อภรรยาคืน สมัยนี้มีการใช้ระบบของทางราชการเข้ามาแทนอันมีการฟ้องร้อง กฎเดิมยังมีใช้อยู่บ้าง กรณีมีการฆ่ากันตายเกิดขึ้น ให้มีการขึ้นผู้ใหญ่ผู้ที่ทำความผิดต้องตายตกตากันเพราะทางการยังเข้าไม่ถึง ส่วนการสาปแช่งเป็นกาเรื่องที่ชาวกะเหรี่ยงกลัวมากที่สุด อาจมีการกินน้ำสาบานเพื่อหาตัวผู้กระทำความผิดในกรณีที่สอบสวนแล้วยังหาตัวผู้กระทำความผิดไม่ได้

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไร เมื่อปัจจัยด้านบุคคลและสังคมถูปรับเปลี่ยนโดยการเมืองการปกครองไทย

ตอบ : การรับนโยบายจากรัฐบาล มีทั้งข้อดีและข้อเสีย เช่นเรื่องการบุกรุกทำลายป่าถ้าไม่มีระบบราชการเข้ามาป่าคงจะหมดแล้ว โครงการต่างๆ ที่มีงบประมาณเข้ามา มักจะทำกันไม่ค่อยจริงจังมีการโกงและใช้ประโยชน์ไม่ถูกทาง

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรเมื่อปัจจัยด้านเศรษฐกิจ มาเปลี่ยนแปลงระบบวัฒนธรรมดั้งเดิมของกะเหรี่ยง

ตอบ : ชาวกะเหรี่ยงสมัยนี้ทำกินตัว จากการให้ความช่วยเหลือต่างๆ ของทางราชการ การแข่งขันสูง การบุกรุกทำลายป่าสูงขึ้น แทบไม่มีเวลาส่วนตัว วิถีชีวิตเดิมๆ สูญหายไปหมด

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรเมื่อระบบราชการของไทยเข้ามามีบทบาทกับความเป็นอยู่ของกะเหรี่ยง

ตอบ : ที่โรงเรียนครูส่วนมากไม่ได้สอนด้วยจิตใจที่แท้จริง ไม่ได้สอนกันอย่างจริงจัง หรือเจ้าหน้าที่ไปป่าไม่ทำอย่างจริงจังกับงานส่วนใหญ่ทำไปวันๆ

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรที่ระบบราชการของไทยเข้ามามีบทบาทต่อการศึกษาสมัยใหม่

ตอบ : การศึกษาสมัยใหม่เป็นเรื่องที่ดีมาก แต่กะเหรี่ยงตามไม่ทันเพราะไม่ใช่ภาษาของตนเอง ไม่สามารถเข้าใจภาษาได้อย่างลึกซึ้ง ทำให้เรียนไม่ทันเพื่อนเมื่อไปศึกษาต่อ

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรเมื่อระบบกฎหมายของไทยเข้ามาควบคุมความเป็นอยู่ของชาวกะเหรี่ยง

ตอบ : บางส่วนเป็นเรื่องดี บางส่วนขัดกับวิถีชีวิตเดิมๆ ของชาวบ้าน ซึ่งก็เป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ระบบใหม่ไม่ได้ยุ่งยากอะไร เพราะแต่เดิมเราก็มักติดากอยู่แล้ว และใช้ควบคู่กับกฎหมายของทางราชการ

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรต่อระบบราชการและกฎหมายของไทยเข้ามามีบทบาทต่อความเป็นอยู่ของชาวกะเหรี่ยง

ตอบ :

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรที่กฎหมายรัฐธรรมนูญ(หรือกฎหมายการปกครองไทย) ที่กำหนดให้มีการเลือกตั้งในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับประเทศที่ท่านต้องปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

ตอบ : การเลือกตั้งเป็นการดี ในการสรรหาผู้ใดผู้หนึ่งมาทำหน้าที่ใดๆ เพราะมันใจได้ว่าจะได้คนดีมา สมัยก่อนทางการเข้ามาสอบถามความเห็นชาวบ้านว่าคนนั้นคนนี้เหมาะสมหรือไม่ถ้าชาวบ้านเห็นว่าเหมาะสมก็ตกลงแต่งตั้งกันเลย หรือเลือกเอาผู้อาวุโสอันเป็นที่เคารพของชาวบ้านมาเป็นผู้นำ ทำให้การเลือกตั้งสมัยใหม่ไม่มีปัญหาอะไร จะมีก็คือการซื้อเสียงทำให้ไม่แน่ใจว่าจะได้คนดีมาเป็นผู้นำ

คำสัมภาษณ์ นาย วันนพ ขอสุข ราษฎรหมู่สาม ตำบลแก่นมะกรูด

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรที่การเมืองการปกครองไทยเข้ามามีบทบาทต่อวิถีชีวิตดั้งเดิมของกะเหรี่ยง

ตอบ : มีทั้งส่วนดีและไม่ดี ส่วนที่ดีคือได้รับสาธารณูปโภค การอนามัย การสื่อสารที่ดีขึ้น แต่ก็มีความวุ่นวายตามมา สังคมเปลี่ยนไป ไม่สามารถตามได้ทัน มีการทำเพื่อเอาน้ำมากขึ้น นโยบายของรัฐ ก็ไม่ได้ปฏิบัติตามกันอย่างจริงจัง หรือมีนโยบายแต่ไม่สามารถปฏิบัติตามได้จริง

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรที่วัฒนธรรมดั้งเดิมของกะเหรี่ยงอาจมีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงเมื่อระบบการเมืองการปกครองไทยเข้ามามีบทบาทมากขึ้น

ตอบ : วัฒนธรรมดั้งเดิมเปลี่ยนไป เป็นการถูกกลืนวัฒนธรรม อย่างเช่นเรื่องของภาษามีการใช้ทับศัพท์สื่อต่างๆ ก็มีผลสำคัญที่ทำให้วัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงไป เป็นเรื่องที่ไม่สามารถควบคุมได้รัฐไม่มีการควบคุมสื่อ อีกอย่างสมัยก่อนมีการแบ่งปันกันมีอะไรก็แบ่งกันกินใช้สมัยนี้เหลือน้อยเต็มที

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรโดยปกติกะเหรี่ยงมีระเบียบกติกาปฏิบัติเพื่อควบคุมให้กะเหรี่ยงอยู่ในกรอบกติกาเมื่อทำผิดกติกาของสังคมจะถูกลงโทษแต่เมื่อการเมืองการปกครองไทยเข้ามามีบทบาทกติกาเดิมใช้ไม่ได้

ตอบ : กฎต่างๆ ไม่เห็นด้วยกับกฎเดิมๆเท่าไร เพราะบางอย่างขาดความยุติธรรมอย่างเห็นได้ชัด กฎหมายสมัยใหม่เข้ามามีส่วนช่วยอย่างมาก สมัยก่อนคนทำความผิดอาจไม่ได้รับโทษ หรือเห็นว่าได้รับโทษไม่เป็นรูปธรรม เช่นการสาปแช่งคนทำความผิดอาจไม่ได้รับผลนั้นจริง

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไร เมื่อปัจจัยด้านบุคคลและสังคมถูปรับเปลี่ยนโดยการเมืองการปกครองไทย

ตอบ : คิดว่าทุกกลุ่มได้รับเหมือนกัน ไม่ใช่เรื่องเลวร้ายและไม่ใช่ว่าเรื่องสำคัญอะไรมากมายคิดว่าไม่เคยคอยรับความช่วยเหลือจากภาครัฐเสมอไป

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรเมื่อปัจจัยด้านเศรษฐกิจ มาเปลี่ยนแปลงระบบวัฒนธรรมดั้งเดิมของกะเหรี่ยง

ตอบ : เป็นเรื่องน่าเป็นห่วง เพราะกะเหรี่ยงหันมาสู่ระบบวัตถุนิยม เงินกู้เข้ามามีบทบาท เริ่มมีนายทุนเข้ามา มีการแข่งขันซื้อสินค้าเกษตร

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรเมื่อระบบราชการของไทยเข้ามามีบทบาทกับความเป็นอยู่ของกะเหรี่ยง

ตอบ : ระบบราชการแย่มาก ยิ่งเรายู่ห่างไกลเรายังได้ข้าราชการที่ไม่ดี และระบบราชการก็ยังไม่ทันการ ทำงานไม่ต่อเนื่อง ไม่จริงจัง

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรที่ระบบราชการของไทยเข้ามามีบทบาทต่อการศึกษาศูนย์ใหม่

ตอบ : เป็นเรื่องดี แต่จบปริญญาแล้วไม่มีงานทำ ลงทุนไปก็มากไม่ยุติธรรมเลย ระบบอินเทอร์เน็ตทำให้ได้เข้าสู่โลกกว้าง คนก็ฉลาดขึ้นแต่บางทีกลัวว่าจะเป็นดาบสองคม

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรเมื่อระบบกฎหมายของไทยเข้ามาควบคุมความเป็นอยู่ของชาวกะเหรี่ยง

ตอบ : ถ้าปฏิบัติเหมือนกันคิดว่าเป็นเรื่องดี แต่ไม่ได้ปฏิบัติในมาตรฐานเดียวกัน มีการเลือกปฏิบัติ เรื่องป่าไม้ การบุกรุกป่า เจ้าหน้าที่ละเลยปฏิบัติหน้าที่ บางครั้งเจ้าหน้าที่ไม่ทำตัวเสมอภาค

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรต่อระบบราชการและกฎหมายของไทยเข้ามามีบทบาทต่อความเป็นอยู่ของชาวกะเหรี่ยง

ตอบ :

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรที่กฎหมายรัฐธรรมนูญ(หรือกฎหมายการปกครองไทย) ที่กำหนดให้มีการเลือกตั้งในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับประเทศที่ท่านต้องปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

ตอบ : การเลือกตั้งคิดว่าเป็นเรื่องดี แต่ไม่ชอบการเลือกตั้งกำนันครั้งที่ผ่านมา ที่ให้ผู้ใหญ่บ้านเป็นตัวแทนชาวบ้านเลือกกำนัน คิดว่าชาวบ้านไม่ได้รับความยุติธรรม และการเลือกตั้งทั่วๆ ไปมีการซื้อเสียงเป็นประจำ

คำสัมภาษณ์ พระอาจารย์ต่าย ยสินธโร เจ้าอาวาสสำนักสงฆ์แก่นมะกรูด

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรที่การเมืองการปกครองไทยเข้ามามีบทบาทต่อวิถีชีวิตดั้งเดิมของกะเหรี่ยง

ตอบ : มีทั้งข้อดีข้อเสีย ข้อดีคือมีความเท่าเทียมกันทางด้านความเป็นอยู่ การศึกษาไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบ มีสิทธิเข้าร่วมกิจกรรมสังคม การรักษาพยาบาล การคมนาคม มีสิทธิเสนอโครงการต่างๆเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ข้อเสียคือพวกเราไม่ได้เข้าใจสิทธิต่างๆอย่างแท้จริง เกิดเกษตรเคมีกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมอย่างมากวิถีชีวิตเปลี่ยนไปเกือบร้อยเปอร์เซ็นต์

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรที่วัฒนธรรมดั้งเดิมของกะเหรี่ยงอาจมีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงเมื่อระบบการเมืองการปกครองไทยเข้ามามีบทบาทมากขึ้น

ตอบ : คิดว่าดี เสียหายมาก แต่ต้องยอมรับการเมืองการปกครอง ไม่สามารถแก้ไขได้ แม้แต่จิตวิญญาณก็เปลี่ยนไป วัฒนธรรมเดิมถูกกลืนหมดสิ้น เห็นได้ว่าเด็กรุ่นใหม่ไม่รู้ภาษาท้องถิ่น การแต่งตัวก็เปลี่ยนไป ไม่มีการแต่งชุดประจำเผ่าอีกแล้ว

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรโดยปกติกะเหรี่ยงมีระเบียบกติกาปฏิบัติเพื่อควบคุมให้กะเหรี่ยงอยู่ในกรอบกติกาเมื่อทำผิดกติกาของสังคมจะถูกลงโทษแต่เมื่อการเมืองการปกครองไทยเข้ามามีบทบาทกติกาเดิมใช้ไม่ได้

ตอบ : เมื่อกฎหมายยังเข้าไม่ถึง ก็มีกฎบ้านควบคุมสังคมอยู่แล้ว เช่น เมื่อมีการทำผิดเช่นคนขี้ชู้ชายจะมีการขับไล่ออกไปจากหมู่บ้าน หรือเมื่อมีการลักเล็กขโมยน้อยจับได้จะมีการปรับโดยผู้เฒ่าที่ได้รับความเคารพจากหมู่บ้าน การฆ่าคนตายถ้ามีการทำช้าบ่อยๆ คนๆ นั้นอาจต้องถูกฆ่าให้ตาย หรือมีการสาปแช่งเมื่อหาผู้ทำความผิดไม่ได้

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไร เมื่อปัจจัยด้านบุคคลและสังคมถูปรับเปลี่ยนโดยการเมืองการปกครองไทย

ตอบ : ได้รับความสะดวกสบาย ทางด้านความเป็นอยู่ นโยบายส่วนใหญ่ดี

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรเมื่อปัจจัยด้านเศรษฐกิจ มาเปลี่ยนแปลงระบบวัฒนธรรมดั้งเดิมของกะเหรี่ยง

ตอบ : ทำให้เกิดความโลภ เสียวทรัพย์ากรต้องใช้ทรัพยากรมากขึ้น ทำให้เสียวิถีชีวิตเดิมๆ วัฒนธรรมดั้งเดิมก็หายไป ระบบเศรษฐกิจบังคับให้เป็นอย่างนั้น ชาวบ้านเองก็ขาดการควบคุมตัวเอง

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรเมื่อระบบราชการของไทยเข้ามามีบทบาทกับความเป็นอยู่ของกะเหรี่ยง

ตอบ : ส่วนใหญ่เป็นเรื่องดี แต่ทางราชการก็ไม่ได้เอาใจจริงเอาใจอะไร

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรที่ระบบราชการของไทยเข้ามามีบทบาทต่อการศึกษาศูนย์ใหม่

ตอบ : ระบบการศึกษาสมัยใหม่มีการบังคับเด็ก ขาดการส่งเสริมวัฒนธรรมทำให้เสียวัฒนธรรมเดิมไป เด็กรุ่นใหม่ขาดจิตสำนึกที่ดี เด็กๆ ไม่ได้รับการดูแลด้านขนบประเพณี

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรเมื่อระบบกฎหมายของไทยเข้ามาควบคุมความเป็นอยู่ของชาวกะเหรี่ยง

ตอบ : เป็นเรื่องที่ดี ทำให้สังคมเป็นระเบียบมากขึ้น ถ้าไม่มีกฎหมายเข้ามาเกี่ยวข้องจะทำให้วุ่นวายเดือดร้อนมาก

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรต่อระบบราชการและกฎหมายของไทยเข้ามามีบทบาทต่อความเป็นอยู่ของชาวกะเหรี่ยง

ตอบ :

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรที่กฎหมายรัฐธรรมนูญ(หรือกฎหมายการปกครองไทย) ที่กำหนดให้มีการเลือกตั้งในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับประเทศที่ท่านต้องปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

ตอบ : การเลือกตั้งในทุกระดับเป็นเรื่องที่ดีมากจะได้มีสิทธิ และใช้สิทธิในการเลือกตั้งจากวิจรรณญาณของตัวเองจะได้คนดีอย่างแท้จริงเข้ามาทำงาน แต่ก็มีข้อเสียอยู่บ้างเพราะมีการซื้อเสียงถ้ามีการซื้อเสียงแบบนี้จะปล่อยให้มีการซื้อเสียงให้เต็มรูปแบบไปเลยตอนหาเสียงใครจะให้อะไรแก่ชุมชนก็ได้เต็มที่ไปเลยน่าจะดีกว่าการซื้อเสียงแบบลับๆ

คำสัมภาษณ์ นาย สหะ กรังไกร ราษฎรหมูสี่ ตำบลแก่นมะกรูด

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรที่การเมืองการปกครองไทยเข้ามามีบทบาทต่อวิถีชีวิตดั้งเดิมของกะเหรี่ยง

ตอบ : ความเป็นอยู่ดีขึ้น แต่ถ้าหากต้องคืนร่นเมื่อก่อนปลูกข้าวไว้กินอย่างเดียว ตอนนี้ต้องทำอย่างอื่นเพิ่มขึ้นเพื่อค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่เพิ่มขึ้น แต่การกินอยู่ก็ดีขึ้นแตกต่างกับการที่ต้องเหนื่อยยากทำอะไรก็ต้องเสียเงินทำงานทั้งปีไม่ได้หยุดพักผ่อน พวกนักการเมืองก็นำเบื้อ

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรที่วัฒนธรรมดั้งเดิมของกะเหรี่ยงอาจมีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงเมื่อระบบการเมืองการปกครองไทยเข้ามามีบทบาทมากขึ้น

ตอบ : วัฒนธรรมใหม่ก็เป็นของดี เด็กสมัยนี้ลืมภาษาของตัวเอง ไม่พูดภาษาของตัวเอง น่าเสียดาย สมัยก่อนไม่มีเหล้าขาย สมัยนี้มีขายทั่ว เมากันได้ตลอด

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรโดยปกติกะเหรี่ยงมีระเบียบกติกาปฏิบัติเพื่อควบคุมให้กะเหรี่ยงอยู่ในกรอบกติกาเมื่อทำผิดกติกาของสังคมจะถูกลงโทษแต่เมื่อการเมืองการปกครองไทยเข้ามามีบทบาทกติกาเดิมใช้ไม่ได้

ตอบ : สมัยก่อนห้ามผู้ชายมีเมียสองคน ถ้ามีสองคนถือ ว่ามีชู้ การลักขโมยหากจับได้ ไม่ยอมรับจะมีพิธีการแข่ง หรือกินน้ำสาบานบางทีบอกให้อาของมาคืนถ้าไม่มาคืนก็จะสาปแช่งต้องพึ่งพาลี้ภัยสิทธิ์ บางทีรู้สึกว่าคุณหมายสมัยใหม่ไม่ยุติธรรม กฎหมายไม่ศักดิ์สิทธิ์จริง มีบ่อยๆที่คนคิดต้องได้รับโทษ

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไร เมื่อปัจจัยด้านบุคคลและสังคมถูปรับเปลี่ยนโดยการเมืองการปกครองไทย

ตอบ : สมัยนี้กฎหมายบังคับให้เรียนภาคบังคับ เรียนมาไม่มีประโยชน์ เด็กที่ไปทำงานในเมืองก็ไม่พอกินพอใช้ สมัยก่อนเรียนในบ้านหรือไม่กี่ในวัด ก็พออ่านออกเขียนได้

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรเมื่อปัจจัยด้านเศรษฐกิจ มาเปลี่ยนแปลงระบบวัฒนธรรมดั้งเดิมของกะเหรี่ยง

ตอบ : เป็นเรื่องที่ดีเพราะบางเรื่องเอามาปรับใช้กับชีวิตประจำวันได้ ทำให้ประสบความสำเร็จได้เหมือนกัน เรื่องการสร้างหนึ้นก็น่าลำบากใจมากเพราะบางคนไม่รู้จักประเมินกำลังตัวเอง

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรเมื่อระบบราชการของไทยเข้ามามีบทบาทกับความเป็นอยู่ของกะเหรี่ยง

ตอบ : ระบบราชการ ทำให้พวกเราอยู่อย่างมีระบบระเบียบมากกว่าเดิม ได้รับความสะดวกสบายมากกว่าแต่เก่า

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรที่ระบบราชการของไทยเข้ามามีบทบาทต่อการศึกษาศูนย์ใหม่

ตอบ : การศึกษาศูนย์ใหม่ ทำให้พวกเราที่มีความรู้ ทันเหตุการณ์ทันคน แต่ต้องลงทุนส่งเด็กเรียนลำบากเหมือนกัน

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรเมื่อระบบกฎหมายของไทยเข้ามาควบคุมความเป็นอยู่ของชาวกะเหรี่ยง

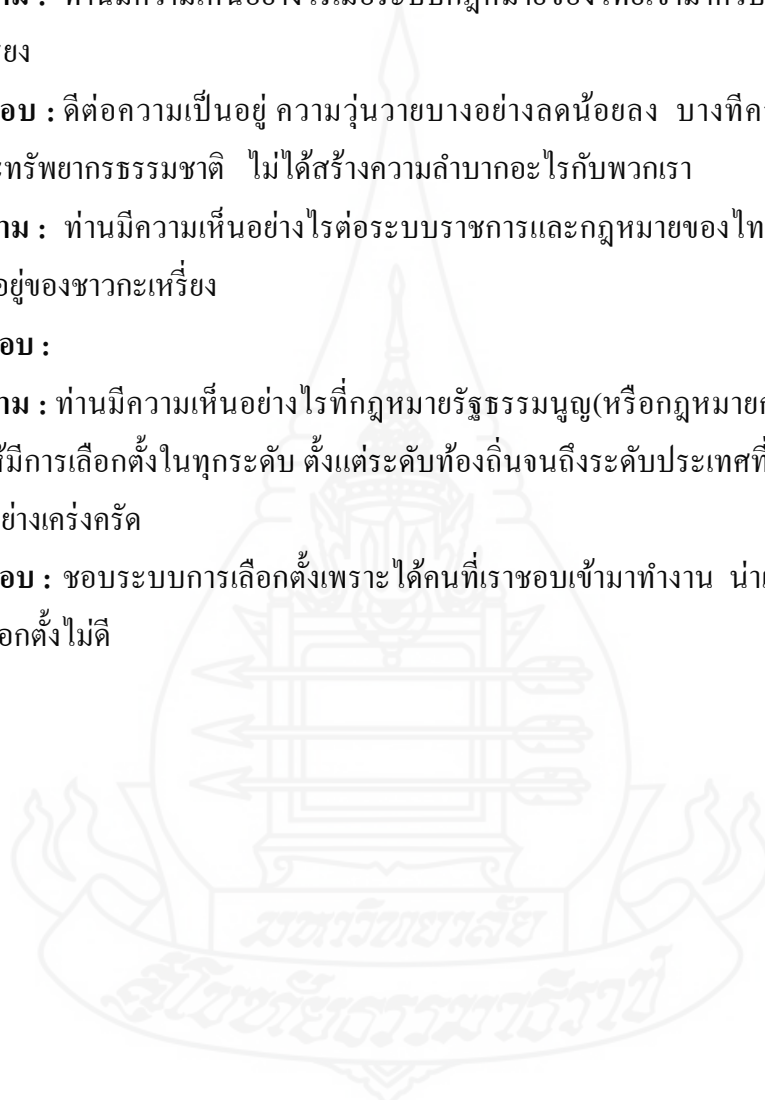
ตอบ : ดีต่อความเป็นอยู่ ความวุ่นวายบางอย่างลดน้อยลง บางทีความเสียหายน้อยลง โดยเฉพาะทรัพยากรธรรมชาติ ไม่ได้สร้างความลำบากอะไรกับพวกเรา

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรต่อระบบราชการและกฎหมายของไทยเข้ามามีบทบาทต่อความเป็นอยู่ของชาวกะเหรี่ยง

ตอบ :

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรที่กฎหมายรัฐธรรมนูญ(หรือกฎหมายการปกครองไทย) ที่กำหนดให้มีการเลือกตั้งในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับประเทศที่ท่านต้องปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

ตอบ : ชอบระบบการเลือกตั้งเพราะได้คนที่เราชอบเข้ามาทำงาน น่าเบื่อการซื้อเสียง การโกงการเลือกตั้งไม่ดี

คำสัมภาษณ์ นาย ดำรงพล เชียวโว่ ครูประจำโรงเรียนบ้านใหม่คลองอ้งวะ

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรที่การเมืองการปกครองไทยเข้ามามีบทบาทต่อวิถีชีวิตดั้งเดิมของกะเหรี่ยง

ตอบ : ดีที่ชาวบ้านได้อยู่อย่างมีระบบ การคมนาคมสะดวกสบายขึ้น แต่ค่าใช้จ่ายต่างๆก็สูงขึ้นด้วย ต้องทำงานหนักขึ้นผิดกับเมื่อก่อนที่พวกเราหาเช้ากินค่ำ

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรที่วัฒนธรรมดั้งเดิมของกะเหรี่ยงอาจมีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงเมื่อระบบการเมืองการปกครองไทยเข้ามามีบทบาทมากขึ้น

ตอบ : บางคนอยากอนุรักษ์ไว้ แต่ไม่สามารถด้านกระแสการเปลี่ยนแปลงได้ การรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมไว้ทำได้ยาก แม้แต่การเข้าวัดในวันพระชาวบ้านก็ไม่มีเวลา การเข้าวัดลดน้อยลงอย่างเห็นได้ชัด

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรโดยปกติกะเหรี่ยงมีระเบียบกติกาปฏิบัติเพื่อควบคุมให้กะเหรี่ยงอยู่ในกรอบกติกาเมื่อทำผิดกติกาของสังคมจะถูกลงโทษแต่เมื่อการเมืองการปกครองไทยเข้ามามีบทบาทกติกาเดิมใช้ไม่ได้

ตอบ : ในเรื่องของกติกาปฏิบัติ สมัยก่อนการกระทำผิดมีน้อยมาก กติกาต่างๆ แทบไม่ได้ใช้เกี่ยวกับกฎหมายสมัยใหม่บางทีก็ไม่ได้ยุติธรรมเท่าไร

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไร เมื่อปัจจัยด้านบุคคลและสังคมถูปรับเปลี่ยนโดยการเมืองการปกครองไทย

ตอบ : ต้องยอมรับความเปลี่ยนแปลง ถึงแม้ว่าบางครั้งบางอย่าง อยากให้เป็นแบบเดิมๆ

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรเมื่อปัจจัยด้านเศรษฐกิจ มาเปลี่ยนแปลงระบบวัฒนธรรมดั้งเดิมของกะเหรี่ยง

ตอบ : ระบบเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมดั้งเดิม ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านความเป็นอยู่ บางครั้งได้ทุนมาจากการกู้ยืมก็ต้องมีการแข่งขัน ต้องมีการกระตือรือร้นไม่เฉื่อยชา

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรเมื่อระบบราชการของไทยเข้ามามีบทบาทกับความเป็นอยู่ของกะเหรี่ยง

ตอบ : ได้รับความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ทำให้สะดวกสบาย เช่นด้านการเกษตรการคมนาคม การอนามัย การศึกษา ถึงแม้ว่าบางทีจะไม่ได้เต็มที่เท่าที่ควร

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรที่ระบบราชการของไทยเข้ามามีบทบาทต่อการศึกษาศูนย์ใหม่

ตอบ : ระบบการศึกษาเข้ามามีบทบาท ทำให้มีความรู้ทัดเทียมผู้อื่น เรียนจบมาถึงจะไม่ได้รับราชการ ก็ยังมีความรู้ติดตัว

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรเมื่อระบบกฎหมายของไทยเข้ามาควบคุมความเป็นอยู่ของชาวกะเหรี่ยง

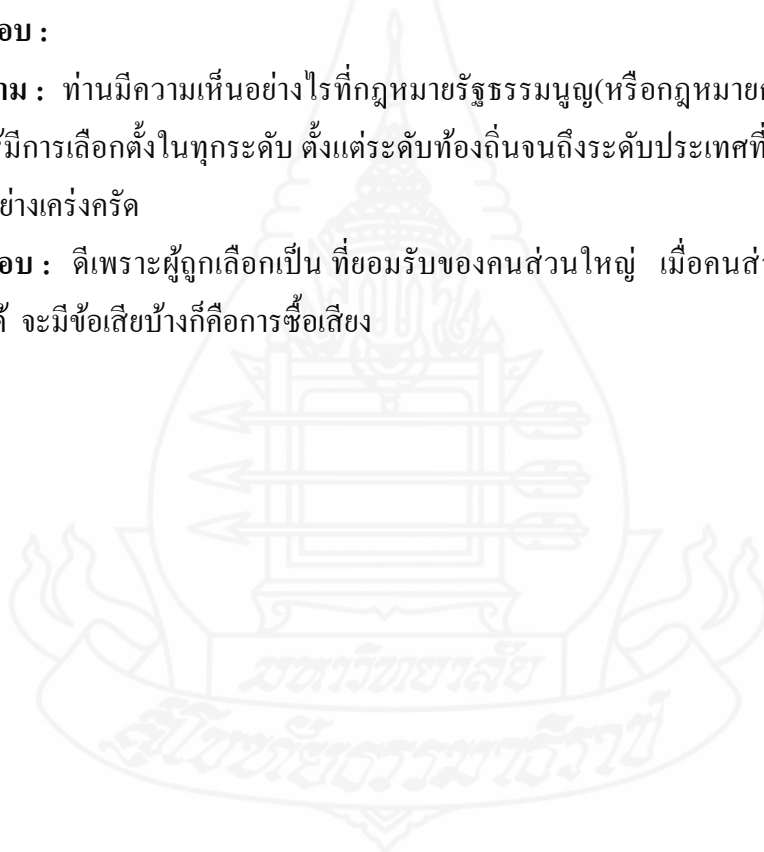
ตอบ : กฎหมายสมัยใหม่จำเป็นต่อชีวิตปัจจุบัน เพราะกติกาเดิมอาจไม่เป็นที่ยอมรับเรื่องบางเรื่องอาจจะง่ายขึ้น ข้อเสียคือ ไม่มีเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่ทำให้บางเรื่องเกิดการเสียหายและเกิดการล่าช้า

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรต่อระบบราชการและกฎหมายของไทยเข้ามามีบทบาทต่อความเป็นอยู่ของชาวกะเหรี่ยง

ตอบ :

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรที่กฎหมายรัฐธรรมนูญ(หรือกฎหมายการปกครองไทย) ที่กำหนดให้มีการเลือกตั้งในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับประเทศที่ท่านต้องปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

ตอบ : ดีเพราะผู้ถูกเลือกเป็นที่ยอมรับของคนส่วนใหญ่ เมื่อคนส่วนใหญ่ยอมรับย่อมน่าจะใช้ได้ จะมีข้อเสียบ้างก็คือการซื้อเสียง

คำสัมภาษณ์ นายบุญช่วย น้ำพุ ผู้ใหญ่บ้านหมู่สาม ตำบลแก่นมะกรูด

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรที่การเมืองการปกครองไทยเข้ามามีบทบาทต่อวิถีชีวิตดั้งเดิมของกะเหรี่ยง

ตอบ : เป็นการกระทบต่อวิถีชีวิตและประเพณีอย่างมาก ด้านการทำมาหากิน เมื่อรัฐส่งเสริมเราก็ทำตามไม่สามารถอยู่แบบเดิมๆได้ ทำให้ต้องดิ้นอย่างมา แต่เดิมปลูกข้าว ปลูกพริก ทำไร่หมุนเวียนไม่ต้องดิ้นรนมาก เดิมนั้นคุณภาพชีวิตดีขึ้น ในทุกด้าน ได้แก่ การศึกษา อนามัย อาชีพ เมื่อคนต้องการสิ่งอำนวยความสะดวก ก็ต้องเหนื่อยมากขึ้น การแข่งขันมากขึ้น ความเห็นแก่ตัวมากขึ้น

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรที่วัฒนธรรมดั้งเดิมของกะเหรี่ยง อาจมีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงเมื่อระบบการเมืองการปกครองไทยเข้ามามีบทบาทมากขึ้น

ตอบ : รุ่นก่อนยังคงรักษาไว้ได้ เช่นการสะเดาะเคราะห์ การแต่งตัว การใช้ภาษา ตอนนี้คิดว่าพวกเรายังใช้ภาษาท้องถิ่นได้คืออยู่ การเรียนภาษากะเหรี่ยง หนังสือกะเหรี่ยง แทบสาบสูญ อาจเกิดจากเห็นว่าไม่จำเป็น และสื่อต่างๆ กระตุ้นอย่างมาก เด็กรุ่นใหม่มักจะตามแฟชั่นตามยุคสมัย

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรโดยปกติกะเหรี่ยงมีระเบียบกติกปฏิบัติเพื่อควบคุมให้กะเหรี่ยงอยู่ในกรอบกติกาเมื่อทำผิดกติกาของสังคมจะถูกลงโทษแต่เมื่อการเมืองการปกครองไทยเข้ามามีบทบาทกติกาเดิมใช้ไม่ได้

ตอบ : กติกาเดิม เช่นการพิศผี การลักขโมย การฆ่าคนมักไม่ค่อยได้ใช้ มากนัก การพิศผีในกรณีหนุ่มสาวให้ขึ้นบ้านผู้ใหญ่ มีการสอบสวนและลงโทษ การท้องไม่มีพ่อจะต้องถูกตีด้วยหวาย ไล่ออกจากหมู่บ้านตามที่ผู้ใหญ่กำหนด สมัยนี้ใช้กฎหมาย ก็เป็นที่ยอมรับร่วมกันได้ ไม่ขัดกับกฎเดิมที่มีอยู่

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไร เมื่อปัจจัยด้านบุคคลและสังคมถูกปรับเปลี่ยนโดยการเมืองการปกครองไทย

ตอบ : บางครั้งสับสนไม่รู้ว่าจะอย่างไรแน่ ได้แต่ทำตาม

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรเมื่อปัจจัยด้านเศรษฐกิจมาเปลี่ยนแปลงระบบวัฒนธรรมดั้งเดิมของกะเหรี่ยง

ตอบ : ถ้าทางราชการชะลอการส่งเสริม อย่างค่อยเป็นค่อยไป ชาวบ้านจะไม่เดือดร้อนมากนักรวมทั้งการเข้ามามีบทบาทของนายทุน ทำให้เกิดหนี้สิน ข้อดีคือทำให้เกิดความ กระตือรือร้นจากการแข่งขัน และการเร่งรัดของหนี้สิน

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรเมื่อระบบราชการของไทยเข้ามามีบทบาทกับความเป็นอยู่ของกะเหรี่ยง

ตอบ : ทำให้ได้รับการศึกษาในระดับสูง ไม่ถ่าหลังมีหลายคนที่จบปริญญา ระบบสาธารณสุขดีขึ้น คนแก่อายุยืนขึ้นเด็กตายน้อยลง

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรที่ระบบราชการของไทยเข้ามามีบทบาทต่อการศึกษาสมัยใหม่

ตอบ : การศึกษาสมัยใหม่ รู้สึกว่าเด็กจะตามไม่ทันอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้เสียส่วนใหญ่ผู้ระบบเก่าไม่ได้

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรเมื่อระบบกฎหมายของไทยเข้ามาควบคุมความเป็นอยู่ของชาวกะเหรี่ยง

ตอบ : จำเป็นต้องมีกฎหมาย เข้ามาควบคุม ทำให้ได้รับความเสมอภาค ไม่ใช่กฎหมายเข้าข่มเหงกัน

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรต่อระบบราชการและกฎหมายของไทยเข้ามามีบทบาทต่อความเป็นอยู่ของชาวกะเหรี่ยง

ตอบ :

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรที่กฎหมายรัฐธรรมนูญ(หรือกฎหมายการปกครองไทย) ที่กำหนดให้มีการเลือกตั้งในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับประเทศที่ท่านต้องปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

ตอบ : การเลือกตั้งเป็นเรื่องที่ดี เพราะได้คนดีเข้ามา อันเป็นที่พอใจของเรา ตามความคิดเห็นของเรา และส่วนใหญ่จะได้คนดีเข้ามาทำงาน อาจจะมีบ้างการเลือกตั้งบางระดับมีการซื้อเสียง ขายเสียง

คำสัมภาษณ์ พระ สมชัย โชติวโร พระลูกวัดสำนักสงฆ์แก่นมะกรูด

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรที่การเมืองการปกครองไทยเข้ามามีบทบาทต่อวิถีชีวิตดั้งเดิมของกะเหรี่ยง

ตอบ : มีความวุ่นวายเพิ่มขึ้น เดิมเราเคยใช้ชีวิตอิสระในผืนป่าอพยพโยกย้ายไปเรื่อยๆ ทำไร่ล่าสัตว์ ตอนนี้เรามีเพียงที่ดินไม่กี่ไร่ต่อครอบครัวไว้ทำกิน ชีวิตเรียบง่ายไม่เหลืออีกเลย

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรที่วัฒนธรรมดั้งเดิมของกะเหรี่ยงอาจมีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงเมื่อระบบการเมืองการปกครองไทยเข้ามามีบทบาทมากขึ้น

ตอบ : วัฒนธรรมดั้งเดิมเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว ตั้งแต่รัฐมีนโยบายกลืนวัฒนธรรมของพวกเราสมัยปัญหาผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ บวกกับการรับเอาอารยธรรมต่างๆ ที่ผ่านเข้ามาพวกเราเกือบกลายเป็นพื้นราบเต็มร้อย เหลืออยู่บ้างก็เพียงเล็กน้อย เช่น ภาษาพูด ภาษาเขียนนั้นเกือบหมดอย่างสิ้นเชิงคนเขียนหนังสือได้เกือบไม่มี การแต่งตัวชุดประจำเผ่าก็จะแต่งกันแต่ในเทศกาลสำคัญเท่านั้น

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรโดยปกติกะเหรี่ยงมีระเบียบกติกาปฏิบัติเพื่อควบคุมให้กะเหรี่ยงอยู่ในกรอบกติกาเมื่อทำผิดกติกาของสังคมจะถูกลงโทษแต่เมื่อการเมืองการปกครองไทยเข้ามามีบทบาทกติกาเดิมใช้ไม่ได้

ตอบ : กฎกติกาเดิมที่มีอยู่เดิมอาจทำให้ไม่เกิดความยุติธรรมอย่างแท้จริง กติกาใหม่อาจยุติธรรมกว่าเมื่อมีการผ่านขั้นตอนที่ถูกต้อง

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไร เมื่อปัจจัยด้านบุคคลและสังคมถูกปรับเปลี่ยนโดยการเมืองการปกครองไทย

ตอบ : ต้องมีการปรับตัวบ้าง แต่ก็ไม่มากนัก

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรเมื่อปัจจัยด้านเศรษฐกิจ มาเปลี่ยนแปลงระบบวัฒนธรรมดั้งเดิมของกะเหรี่ยง

ตอบ : ต้องมีความกระตือรือร้นมากขึ้น วัฒนธรรมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นภาษาพูด ภาษาเขียนงานฝีมือเปลี่ยนไปเกือบหมด เพื่อความทันสมัย ทันเหตุการณ์

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรเมื่อระบบราชการของไทยเข้ามามีบทบาทกับความเป็นอยู่ของกะเหรี่ยง

ตอบ : ระบบราชการเข้ามามีบทบาท ทำให้ความเป็นอยู่ดีขึ้น คุณภาพชีวิตดีขึ้น พร้อมกับเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมไปในตัว ตอนนี้มีบางหน่วยงานเข้ามาฟื้นฟู วัฒนธรรม แต่ดูเหมือนจะไม่ได้ผลอะไร

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรที่ระบบราชการของไทยเข้ามามีบทบาทต่อการศึกษาสมัยใหม่

ตอบ : เด็กรุ่นใหม่ได้รับการศึกษาที่ดี อย่างน้อยที่สุดได้เรียนชั้นมัธยมต้นและมีอีกมากที่ได้มีโอกาสเรียนจนถึงระดับปริญญาตรี มีคนทั้งถิ่นฐานเข้าไปทำงานในเมืองเพิ่มขึ้นมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรเมื่อระบบกฎหมายของไทยเข้ามาควบคุมความเป็นอยู่ของชาวกะเหรี่ยง

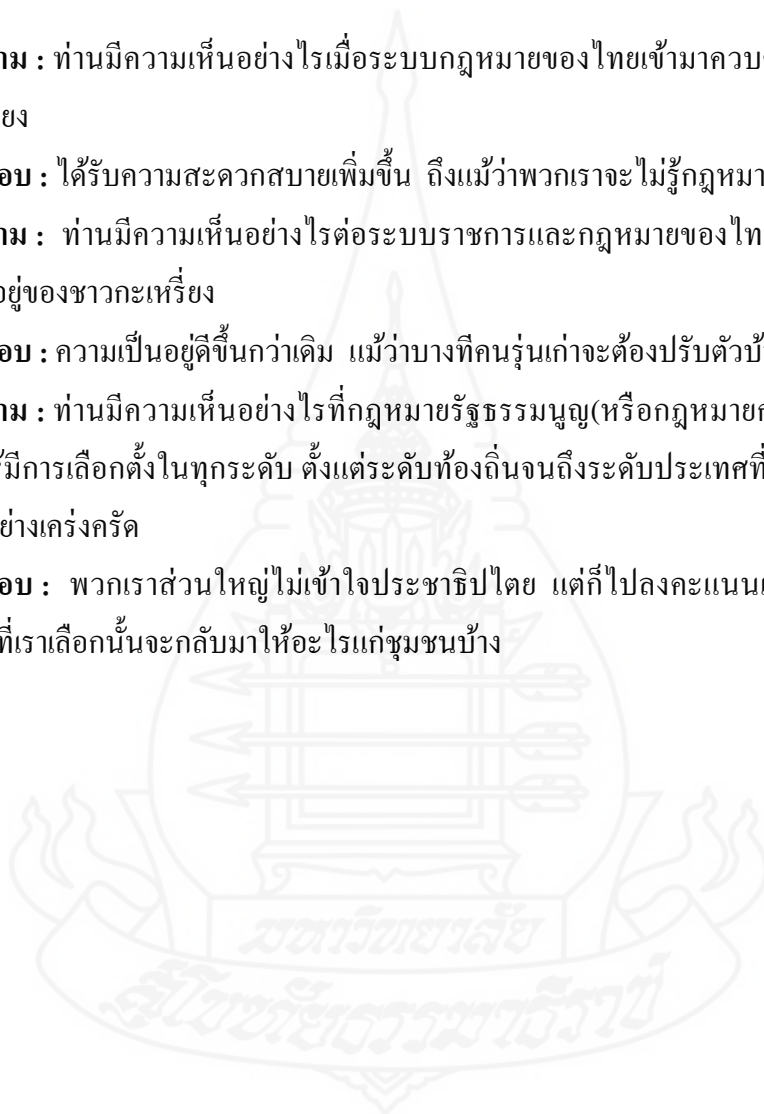
ตอบ : ได้รับความสะดวกสบายเพิ่มขึ้น ถึงแม้ว่าพวกเราจะไม่รู้กฎหมาย ก็ตาม

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรต่อระบบราชการและกฎหมายของไทยเข้ามามีบทบาทต่อความเป็นอยู่ของชาวกะเหรี่ยง

ตอบ : ความเป็นอยู่ดีขึ้นกว่าเดิม แม้ว่าบางทีคนรุ่นเก่าจะต้องปรับตัวบ้างก็ตาม

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรที่กฎหมายรัฐธรรมนูญ(หรือกฎหมายการปกครองไทย) ที่กำหนดให้มีการเลือกตั้งในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับประเทศที่ท่านต้องปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

ตอบ : พวกเราส่วนใหญ่ไม่เข้าใจประชาธิปไตย แต่ก็ไปลงคะแนนเลือกตั้งทุกครั้ง ด้วยหวังว่าคนที่เราเลือกนั้นจะกลับมาทำอะไรแก่ชุมชนบ้าง

คำสัมภาษณ์ นายวินัย กริ่งไกร ราษฎรหมู่สี่ ตำบลแก่นมะกรูด ปราชญ์ชาวบ้าน

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรที่การเมืองการปกครองไทยเข้ามามีบทบาทต่อวิถีชีวิตดั้งเดิมของกะเหรี่ยง

ตอบ : ทำให้ความสัมพันธ์ของชาติพันธุ์ลดลงมีการแบ่งแยกพวกจากระบบเลือกตั้ง ทำให้แตกความสามัคคีในกลุ่มชาติพันธุ์

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรที่วัฒนธรรมดั้งเดิมของกะเหรี่ยงอาจมีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงเมื่อระบบการเมืองการปกครองไทยเข้ามามีบทบาทมากขึ้น

ตอบ : วัฒนธรรมเดิมหายไป ขาดความบริสุทธิ์ใจมีผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้อง

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรโดยปกติกะเหรี่ยงมีระเบียบกติกาปฏิบัติเพื่อควบคุมให้กะเหรี่ยงอยู่ในกรอบกติกาเมื่อทำผิดกติกาของสังคมจะถูกลงโทษแต่เมื่อการเมืองการปกครองไทยเข้ามามีบทบาทกติกาเดิมใช้ไม่ได้

ตอบ : สมัยก่อนมีความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ถ้ากฎหมายเข้ามาตีกรอบทำให้กฎหมายหายไปทำให้เกิดความยุ่งยากเนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของกฎหมาย

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไร เมื่อปัจจัยด้านบุคคลและสังคมถูกปรับเปลี่ยนโดยการเมืองการปกครองไทย

ตอบ : พี่น้องชาติพันธุ์อยู่อย่างพอเพียง เมื่อมีการใช้ปัจจัยภายนอกเพื่อสนองความต้องการทำให้เกิดความยุ่งยาก

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรเมื่อปัจจัยด้านเศรษฐกิจ มาเปลี่ยนแปลงระบบวัฒนธรรมดั้งเดิมของกะเหรี่ยง

ตอบ : ต้องดิ้นรนมากขึ้นอีกทั้งต้องเสียเปรียบนายทุนวัฒนธรรมก็ถูกทำลาย ต่อไปพี่น้องชาติพันธุ์จะลำบากบางที่มีบ้างที่ถึงกับต้องรับจ้างในที่ดินเดิมของตัวเองที่เสียไปถ้าใช้ระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียง ชาติพันธุ์อาจอยู่ได้นานขึ้น

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรเมื่อระบบราชการของไทย เข้ามามีบทบาทกับความเป็นอยู่ของกะเหรี่ยง

ตอบ : คนชาติพันธุ์ส่วนใหญ่ไม่รู้กฎหมายเจ้าหน้าที่ก็ปฏิบัติตัวสองมาตรฐาน และกฎหมายก็เอื้อประโยชน์แก่นายทุน

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรที่ระบบราชการของไทยเข้ามามีบทบาทต่อการศึกษาศูนย์ใหม่

ตอบ : หลายหน่วยงานของรัฐดีแต่ก็มีหลายหน่วยงานไม่ดีการส่งเสริมอาชีพศึกษาศูนย์ใหม่

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรเมื่อระบบกฎหมายของไทยเข้ามาควบคุม ความเป็นอยู่ของชาวกะเหรี่ยง

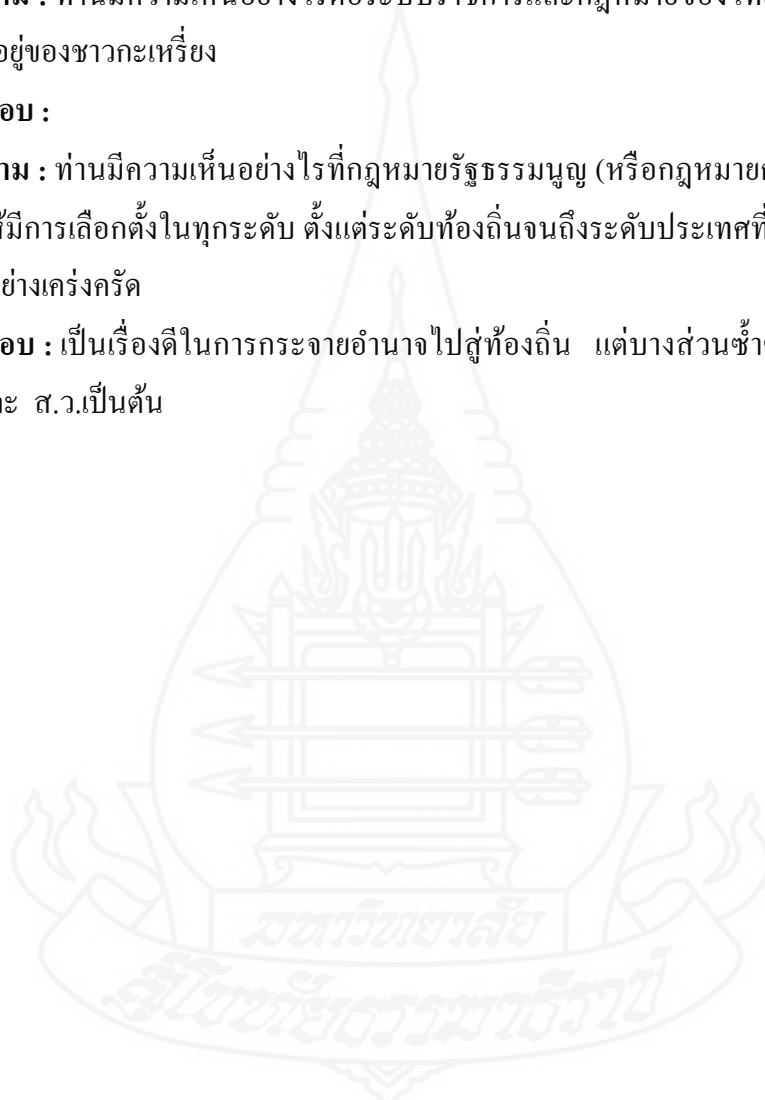
ตอบ : การศึกษาเป็นเรื่องดีแต่เพราะได้รู้เกี่ยวกับเรื่องทันสมัย แต่ควรอนุรักษ์วัฒนธรรมไว้ควบคู่ไปกับการปรับสภาพให้ทันโลก

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรต่อระบบราชการและกฎหมายของไทยเข้ามามีบทบาทต่อความเป็นอยู่ของชาวกะเหรี่ยง

ตอบ :

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรที่กฎหมายรัฐธรรมนูญ (หรือกฎหมายการปกครองไทย) ที่กำหนดให้มีการเลือกตั้งในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับประเทศที่ท่านต้องปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

ตอบ : เป็นเรื่องดีในการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น แต่บางส่วนซ้ำซ้อน ไม่ชัดเจนเช่น อ.บ.จ. และ ส.ว. เป็นต้น

คำสัมภาษณ์ นายแหลมทอง มองเชิง ผู้ใหญ่บ้านหมู่สี่ ตำบลแก่นมะกรูด

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรที่การเมืองการปกครองไทยเข้ามามีบทบาทต่อวิถีชีวิตดั้งเดิมของกะเหรี่ยง

ตอบ : คิดว่าดี เพราะทำให้กะเหรี่ยงมีระบบระเบียบมากขึ้นเพราะมีกฎหมายต่างๆเข้ามาควบคุมความประพฤติ แต่ก่อนยุ่งยากมากเพราะต้องอาศัยผู้นำจัดการเรื่องต่างๆ เดี่ยวนี้ทางการเข้ามาจัดการให้เสร็จไม่ต้องยุ่งยากอะไร

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรที่วัฒนธรรมดั้งเดิมของกะเหรี่ยงอาจมีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงเมื่อระบบการเมืองการปกครองไทยเข้ามามีบทบาทมากขึ้น

ตอบ : จริงๆแล้วระบบการเมืองการปกครองแทบไม่มีส่วนทำลายวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยงเลย สิ่งที่ทำให้วัฒนธรรมเปลี่ยนไปคือคนรุ่นใหม่ต่างหาก และพวกสื่อต่างๆ ก็มีผลกับการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของเราอย่างมาก

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรโดยปกติกะเหรี่ยงมีระเบียบกติกาปฏิบัติเพื่อควบคุมให้กะเหรี่ยงอยู่ในกรอบกติกาเมื่อทำผิดกติกาของสังคมจะถูกลงโทษแต่เมื่อการเมืองการปกครองไทยเข้ามามีบทบาทกติกาเดิมใช้ไม่ได้

ตอบ : ปัจจุบันระบบราชการเข้ามามีบทบาทกับทุกเรื่อง และเรามีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคมอยู่แล้ว

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไร เมื่อปัจจัยด้านบุคคลและสังคมถูกปรับเปลี่ยนโดยการเมืองการปกครองไทย

ตอบ : ตามที่เข้าใจคือต้องปฏิบัติตามระบบของทางราชการและยอมรับตามกฎหมายที่มี

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรเมื่อปัจจัยด้านเศรษฐกิจ มาเปลี่ยนแปลงระบบวัฒนธรรมดั้งเดิมของกะเหรี่ยง

ตอบ : ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจมีผลกระทบต่อสังคมกะเหรี่ยงมากที่สุด แต่ก่อน กะเหรี่ยงแก่นมะกรูดอยู่อย่างสบายไม่ต้องดิ้นรนอะไร แต่ตอนนี้จะอยู่แบบนี้ไม่ได้อีกแล้ว เพราะทุกบ้านเป็นหนี้ ตรงนี้ทำให้กะเหรี่ยงต้องปรับตัวมากที่สุด ต้องทำงานตลอดวันตั้งแต่เช้ายันค่ำ

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรเมื่อระบบราชการของไทยเข้ามามีบทบาทกับความเป็นอยู่ของกะเหรี่ยง

ตอบ : กฎหมายทำให้กะเหรี่ยงอยู่ในกรอบมากขึ้น เช่นกฎหมายห้ามบุกรุกป่า และกฎหมายอื่นๆ กะเหรี่ยงจะกลัวความผิดมากไม่กล้าทำผิดหมายเป็นเรื่องดีมาก

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรที่ระบบราชการของไทยเข้ามามีบทบาทต่อการศึกษาสมัยใหม่

ตอบ : การศึกษาเป็นเรื่องที่ดี แต่ก็ไม่น้อยที่เรียนจบแล้วไม่มีงานทำ

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรเมื่อระบบกฎหมายของไทยเข้ามาควบคุม ความเป็นอยู่ของชาวกะเหรี่ยง

ตอบ : สมัยนี้ควบคุมกันเองไม่ได้แล้วต้องอาศัยทางการเข้ามาช่วย เพราะคนมีมากขึ้น และสภาพบ้านเมืองเปลี่ยนไปมาก

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรต่อระบบราชการและกฎหมายของไทยเข้ามามีบทบาทต่อความเป็นอยู่ของชาวกะเหรี่ยง

ตอบ :

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรที่กฎหมายรัฐธรรมนูญ (หรือกฎหมายการปกครองไทย) ที่กำหนดให้มีการเลือกตั้งในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับประเทศที่ท่านต้องปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

ตอบ : การเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตย ของไทยเป็นเรื่องดีแม้ว่าจะมีการซื้อเสียงบ้างก็ซื้อกันไป ชาวกะเหรี่ยงเราให้ความสนใจมาเลือกตั้งกันเป็นอย่างดี ทั้งๆที่ไม่รู้ด้วยซ้ำว่าประชาธิปไตยคืออะไรชาวกะเหรี่ยงเรายังมาเลือกตั้งอย่างคึกคักเสมอ

ภาคผนวก ง

แผนที่พื้นที่ตำบลแก่นมะกรูด

